

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

Kunnanhallitus 30.03.2026 § 68
86/03.00/2026

Asian valmistelija:

Kunnanjohtaja Carita Maisila, p. 040 137 5121

Hallintojohtaja Jere Markkanen, p. 040 190 6869

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain (410/2015) muuttamisesta 31.3.2026 mennessä. Esityksessä selkiytettäisiin valtiovarainministeriön toimivaltaa ja roolia kuntien toiminnan ja talouden varautumisen yleisessä ohjauksessa ja seurannassa. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä muita muutoksia muun muassa vaikuttamistoimielinten oikeuteen tehdä aloitteita.

Lausuntopyynnössä eritelty lakiuudistuksen tausta

Valtiovarainministeriön tehtävistä säädetään kuntalain 10 §:ssä, jonka mukaan valtiovarainministeriö seuraa yleisesti kuntien toimintaa ja taloutta. Säännöksen voidaan tulkita jo nykyisin antavan ministeriölle toimivallan seurata kuntien varautumista osana kuntien toiminnan ja talouden yleistä seurantaa. Sen sijaan kuntalaissa tai muualla lainsäädännössä ei ole säännöstä, joka antaisi valtiovarainministeriölle selkeästi toimivallan yleisesti ohjata kuntien toiminnan ja talouden varautumista. Tilanteen selkiyttämiseksi lakiin lisättäisiin säännös, josta ministeriön ohjaustoimivalta kävisi nimenomaisesti ilmi.

Kuntalaissa on lisäksi havaittu tarve täsmentää vaikuttamistoimielinten oikeutta tehdä kuntalain mukaisia aloitteita. Nuorisovaltuuston aloiteoikeuden tarkentaminen edistäisi osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjauksen tavoitetta, jonka mukaan hallitus edistää nuorten osallisuutta ja alueellista yhdenvertaisuutta muun muassa vahvistamalla nuorisovaltuustojen asemaa kunnissa ja hyvinvointialueilla. Vanhusneuvostoa koskevaa sääntelyä tulisi muuttaa myös siten, että vaikuttamistoimielimestä voitaisiin käyttää vanhusneuvoston sijasta sellaista nimitystä, joka kuvaisi paremmin sen edustamaa paikallista väestöryhmää.

Nykyinen kuntalaki ei edellytä, että konserniohjeessa tulisi olla määräykset kunnan tytäryhteisöjen varautumisesta. Tytäryhteisöjen varautumista olisi kuitenkin perusteltua vahvistaa konserniohjeen kautta. Tämän vuoksi lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan konserniohjeessa tulisi antaa tytäryhteisöjen varautumista koskevat tarpeelliset määräykset. Lisäksi lakia on tarve täsmentää kirjanpitolain soveltamisen ja kunnan toimintakertomuksessa annettavien tietojen osalta.

Lausuntopyynnössä eriteltyt lakiuudistuksen tavoitteet

Esityksellä parannettaisiin valtiovarainministeriön edellytyksiä ohjata yleisesti kuntien toiminnan ja talouden varautumista. Ohjauksella pyritäisiin lisäämään kuntien varautumisen tasoa ja sen yhtenäisyyttä, ja siten parantamaan kuntien edellytyksiä selvitä tehtävistään normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Lisäksi esityksellä tehostettaisiin kuntien riskien hallintaa ja kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöiden varautumista, edistettäisiin taloudellisen vastuullisuuden tiedostamista ja raportointia osana toimintakertomusta sekä parannettaisiin kuntien talouden vertailukelpoisuutta. Esityksellä myös vahvistettaisiin kunnan vaikuttamistoimielinten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä mahdollistettaisiin vanhusneuvoston nimeäminen nykyistä joustavammin.

Viranhaltijavalmistelun näkemys lakimuutoksesta

Ehdotetut kuntalain muutokset ovat pääasiallisesti teknisluonteisia. Muutokset ovat tarpeellisia ja selkeyttävät lainsäädännön viitekehystä erityisesti varautumisen osalta. Myös kuntien kirjanpitoon sekä taloushallintoon liittyvät muutosehdotukset lähinnä selkeyttäisivät jo vallitsevaa tilannetta kuntakentällä myös säädösten tasolla. Vaikuttamistoimielinten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen sekä oikeus tehdä kuntalain mukaisia aloitteita olisivat samaten kannatettavia uudistuksia. Mynämäen kunnalla ei ole lausuttavaa lakiehdotukseen.

Oheismateriaalit:	Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kuntalain muuttamisesta.
Esittelijä:	Kunnanjohtaja Maisila Carita
Päätösehdotus:	Kunnanhallitus toteaa, että Mynämäen kunnalla ei ole lausuttavaa luonnokseen hallituksen esitykseksi kuntalain (410/2025) muuttamisesta.
Päätös:	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.